

**УКРАЇНСЬКА ВІЙСЬКОВО-МЕДИЧНА АКАДЕМІЯ
КАФЕДРА АВІАЦІЙНОЇ, МОРСЬКОЇ МЕДИЦИНИ ТА
ПСИХОФІЗІОЛОГІЇ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради Української
військово-медичної академії
від 28 серпня 2020 р. протокол № 7

Голова вченої ради
д.м.н., професор

Валерій САВИЦЬКИЙ

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ
(ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ)
підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії**

Рівень освіти:	третій (освітньо-науковий)
Ступінь освіти:	доктор філософії
Галузь знань:	22 Охорона здоров'я
Спеціальність:	222 Медицина
Спеціалізація:	Для всіх спеціалізацій
кредитність навчання:	4 кредити (120 годин)

Шифр 1.1.04

Київ - 2020

Розроблена та внесена: кафедрою авіаційної, морської медицини та психофізіології факультету перепідготовки та підвищення кваліфікації Української військово-медичної академії

Розробники програми:

ТРІНЬКА Ігор Степанович, кандидат медичних наук, доцент, начальник кафедри авіаційної, морської медицини та психофізіології, полковник медичної служби.

МУДРИК Наталія Іванівна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри авіаційної, морської медицини та психофізіології, працівник Збройних Сил України.

Програма навчальної дисципліни
розглянута на засіданні кафедри АММП
Протокол від “26” 08 2020 року, № 1

Начальник кафедри кандидат медичних наук, доцент, начальник кафедри авіаційної, морської медицини та психофізіології, полковник медичної служби

“26” серпня 2020 року

Ігор ТРІНЬКА

Ухвалено Методичною радою
Української військово-медичної академії

Протокол від “21” серпня 2020 року № 8

ПОГОДЖЕНО

Начальник факультету перепідготовки та підвищення кваліфікації, полковник медичної служби

“27” 08 2020 року

Наталія КОЗАК

Опис навчальної дисципліни

Робоча програма навчальної дисципліни «МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ(ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ)» розроблена відповідно до плану підготовки в українській військово-медичній академії (УВМА) здобувачів освіти третього (освітньо-наукового) рівня є нормативним документом, в якому визначено зміст навчання та встановлено вимоги щодо обсягу та рівня професійної підготовки особи, якій присвоюється кваліфікація доктор філософії у галузях знань «Охорона здоров'я» за спеціальностями: 222 «Медицина», а також для належного вирішення основних питань організації, збору та аналізу доказових даних наукових досліджень, забезпечення відповідності кваліфікаційних вимог та уявлень про професійну компетентність доктора філософії, підвищення загального рівня управлінської та інформаційної культури доктора філософії, що відповідає програмним результатам навчання відповідної спеціальності.

Робоча навчальна програма розроблена відповідно до освітньо-наукових програм, а також на підставі положень Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту» №1556-VII (2014), «Про наукову та науково-технічну діяльність», нормативно-правових актів Міністерства охорони здоров'я (МОЗ) України та Міністерства освіти на науки України, Постанови Кабінету Міністрів України від 06.03.2019 року №167 «Порядок проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», Національної рамки кваліфікацій України, згідно вимог наказів Міністра оборони України від 27.05.2015 № 240 “Про затвердження Положення про вищі військові навчальні заклади” і від 09.01.2020 № 4 “Про затвердження Положення про особливості організації освітньої діяльності у вищих військових навчальних закладах Міністерства оборони України та військових навчальних підрозділах закладів вищої освіти” з урахуванням вимог постанови Кабміну від 28.03.2018 № 302 «Про затвердження Положення про систему безперервного професійного розвитку фахівців у сфері охорони здоров'я», наказу МОЗ України від 22.02.2019 № 446 «Деякі питання безперервного професійного розвитку лікарів», зареєстрованого

в Мін'юсті 25.03.2019 за № 293/33264, Стратегії розвитку медичної освіти, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України 27 лютого 2019 року та інших нормативних документів, що регламентують підготовку фахівців галузі знань «Охорона здоров'я» на післядипломному етапі та ґрунтується на академічній доброчесності, медичній етиці та деонтології, доказовій медицині.

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни					
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Галузі знань: 22 Охорона здоров'я	Денна форма навчання					
Загальна кількість годин – 120 год	Спеціальність: 222 Медицина,						
Кількість змістових модулів – 4. Кількість тем -14	Для всіх спеціалізацій	Рік підготовки:					
		1-й	-	-	-	-	-
Загальна кількість год. – 120, з них: аудиторних – 80; самостійної роботи – 40	Рівень вищої освіти: третій (освітньо-науковий)	Семестр					
		1-й	2-	-	-	-	-
Кількість годин на тиждень – 54, з них: аудиторних – 36; самостійної роботи – 18	Освітньо-кваліфікаційний рівень: доктор філософії	Лекції, год					
			18	-	-	-	-
		Групові, семінарські, год					
			30	-	-	-	-
		Практичні, лабораторні, год					
			30	-	-	-	-
		Самостійні заняття, год					
		-	-	-	-	-	-
		Самостійна робота, год					
			40	-	-	-	-
		Вид та форма контролю, год: іспит					
			2	-	-	-	-

2. Загальна мета навчальної дисципліни

Метою викладання дисципліни «МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ(ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ)» є засвоєння ад'юнктами методології педагогічного процесу, основ теорії навчання і виховання, закономірностей навчально-виховного процесу вищої школи, методики організації і проведення навчальних занять різних форм, формування умінь планування, організації та проведення контролюючих заходів у навчально-виховному процесі у вищій школі, засвоєння практичних навичок педагогічного впливу на особистість і колектив в мирний час та на період збройних конфліктів, проведення просвітницької діяльності за місцем служби.

3. Компетентності, що набуваються під час засвоєння навчальної дисципліни

1. Розуміти зміст реформ, що відбуваються в освітній галузі, їх значення для формування демократичного суспільства в сучасній Україні.

2. Знати основні керівні документи, які визначають організацію і ведення навчально-виховного процесу у вищому військово-медичному закладі освіти

3. Трактувати закони педагогіки і педагогічні закономірності в їх реалізації у навчально-виховному процесі вищого військово-медичного закладу освіти;

4. Використовувати знання методології педагогіки в організації навчального, виховного, просвітницького процесу у вищих навчальних закладах та у підрозділах по місцю військової служби;

5. Оцінювати новітні наукові дослідження вітчизняної та зарубіжної педагогіки, зокрема, їх реалізацію у вищій військовій медичній школі;

6. Аналізувати перспективи розвитку та запровадження сучасних форм і методів навчання вищої школи, інноваційних технологій;

7. Порівнювати системи, концепції, технології навчання у вищій школі за кордоном та в сучасній Україні;

8. Розуміти перспективи утвердження української національної системи виховання в умовах загрози збройних утручань ззовні та на період проведення АТО/ООС;

9. Обґрунтувати використання педагогічних принципів, закономірностей, методів та прийомів у навчально-виховному процесі вищої військово-медичної школи;

10. Знати основні методи навчання і виховання професійної молоді, можливості їх реалізації у мирний час і на період проведення АТО/ООС;

11. Використовувати знання особливостей пізнавальної сфери: відчуття, сприйняття, пам'яті, мислення, уваги, уяви, мови та мовлення для оптимізації засвоєння професійних знань, умінь та навичок у службовій діяльності;

12. Уміти розробити навчально-методичну документацію для проведення навчального заняття;

13. Проводити всі види занять згідно керівних документів;

14. Знати можливості сучасних технічних засобів навчання, комп'ютерної техніки, Інтернету та вміти їх використовувати у навчальному процесі;

15. Усвідомлювати практичну цінність та важливість академічної доброчесності і застосовувати її в повсякденній діяльності;

16. Використовувати знання щодо оцінювання ділових і моральних якостей підлеглих військовослужбовців;

17. Вміти проводити з підлеглими військовослужбовцями індивідуальну виховну роботу;

18. Впроваджувати пріоритет безконфліктних високоморальних та гуманних норм поведінки у взаємовідносинах із військовослужбовцями колегами по службі;

19. Розуміти пріоритетність і утверджувати загальнолюдські цінності, національну гідність та патріотизм у повсякденній військовій діяльності;

20. Знати структуру вищої освіти в Україні (освітні і освітньо-кваліфікаційні рівні підготовки фахівців), її відповідність структурі європейських держав.

21. Знати систему підготовки і перепідготовки військово-медичних фахівців в Україні і можливості реалізації своїх професійних амбіцій в системі військово-медичної служби Збройних Сил України.

4. Запланований результат навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми визначені та сформульовані наступні результати навчання слухачів:

1. Ад'юнкт здатний здійснювати планування навчально-виховного, просвітницького процесу для військовослужбовців за місцем служби у мирний час, під час виконання міжнародних миротворчих місій і в умовах проведення АТО/ООС.

2. Ад'юнкт здатний розробити навчально-методичні матеріали при підготовці до проведення навчальних занять.

3. Ад'юнкт здатний проводити навчальні заняття усіх видів у навчально-виховному процесі вищого військового навчального закладу.

4. Ад'юнкт здатний використовувати методи і засоби доброчесного впливу на особистість для досягнення необхідного виховного впливу під час роботи з підлеглими.

5. Ад'юнкт здатний охарактеризувати сучасну систему вищої освіти в Україні, визначити переваги та недоліки реформ, що відбуваються в освіті.

6. Ад'юнкт здатний організувати і провести контролюючі заходи з перевірки знань, умінь та навичок, використовуючи ЄКТС оцінювання.

7. Ад'юнкт здатний підготувати і провести навчальне заняття, використовуючи сучасні технічні засоби.

8. Ад'юнкт здатний компетентно охарактеризувати залежність рівня освіти від історично-соціальних процесів, що відбувалися в Україні у різні часи.

9. Ад'юнкт здатний застосовувати наукові стандарти в пошуку та використанні інформації для дослідницької роботи.

5. Структура навчальної дисципліни

5.1.Розподіл навчального часу з дисципліни за семестрами та видами навчальних занять:

Семестри	Всього годин/кредитів	з них		У тому числі за видами навчальних занять							Курсові роботи (проекти)	Індивідуальні завдання	Вид та форми контролю
		аудиторних годин	самостійна робота	лекції	групові заняття	групові вправи	семінарські заняття	практичні заняття	самостійні заняття	контрольні заняття			
	118	78	40	18			30	30					
Іспит	2	2	-							2			іспит
Разом	120	80	40	18	-	-	30	30	-	2	-	-	

5.2. Змістовний план вивчення навчальної дисципліни:

№з/п	Види навчальних занять, індивідуальні завдання та їх номери, контрольні заходи	Кількість годин	Із них		Номери семестрів, назва змістового модуля, тем і занять, навчальні питання	Матеріально-технічне забезпечення	Інформаційно-методичне забезпечення
			навчальні заняття	самостійна робота			
1	2	3	4	5	6	7	8
Тема 1.	Лекція 1	2	2	-	Тема 1. Методологічні основи педагогічного процесу у вищій школі. 1. Предмет, мета, завдання педагогіки вищої школи на сучасному етапі. 2. Особливості педагогічного процесу у вищій школі. 3. Основні функції педагогічного процесу та умови їх забезпечення у вищій військовій медичній школі. 4. Головні суперечності та закономірності педагогічного процесу у вищій школі та на етапі післядипломної освіти.	Текст лекції, слайди	
	Практичне заняття 1	6	4	2	Тема 1. Методологічні основи педагогічного процесу у вищій школі. 1. Вища школа в Україні: історія і сучасність. 2. Києво-Могилянська академія її роль і значення для розвитку освіти і науки у Східній Європі. 3. Зародження, становлення і розвиток медичної освіти в Україні.	Методична розробка практичного заняття	

1	2	3	4	5	6	7	8
	Семінарське заняття 1	4	2	2	Тема 1. Методологічні основи педагогічного процесу у вищій школі. 1. Системний, комплексний та особисто орієнтований підходи до організації педагогічного процесу. 2. Нова парадигма сучасної освіти: компетентнісний підхід. 3. Освітні тенденції та проблеми розвитку сучасної вищої освіти	План семінарського заняття	
Тема 2	Лекція 2	2	2	-	Тема 2. Дидактичні основи педагогічного процесу. 1.Закономірності дидактики вищої школи 2. Принципи дидактики вищої школи. 3. Актуальні проблеми дидактики на сучасному етапі розвитку вищої військової медичної школи в Україні.	Текст лекції, слайди	
	Практичне заняття 2	2	2	-	Тема 2. Дидактичні основи педагогічного процесу. 1.Співвідношення і взаємозв'язок між загальною і окремими дидактиками (на прикладі викладання медичних і військових дисциплін).	Методична розробка практичного заняття	
	Семінарське заняття 2	4	2	2	Тема 2. Дидактичні основи педагогічного процесу. 1.Концепції і моделі навчального процесу. 2. Система стандартів вищої освіти.	План семінарського заняття	
Тема 3	Лекція 3	2	2	-	Тема 3. Методи навчання у вищих навчальних закладах. Форми організації навчання у вищих медичних навчальних закладів. 1. Методи навчання, класифікація методів	Текст лекції, слайди	

1	2	3	4	5	6	7	8
					<p>навчання і виховання.</p> <p>2. Реалізація загальних методів і форм навчання у предметних методиках медичних та військових дисциплін.</p> <p>3. Форми навчальних занять.</p>		
	Практичне заняття 3	8	6	2	<p>Тема 3. Методи навчання у вищих навчальних закладах. Форми організації навчання у вищих медичних навчальних закладів.</p> <p>1. Лекція (вступна, тематична, аналітична, комплексна, проблемна, клінічна): методика підготовки і проведення.</p> <p>2. Семінар-кологвіум, семінар - дискусія, семінар - конференція, семінар з клінічного розгляду хворих, семінар з обміну досвідом, семінар - обговорення контрольних завдань слухачів, семінар – обговорення письмових рефератів, семінар – екскурсія. методика підготовки і проведення.</p> <p>3. Практичне заняття: методика підготовки та проведення.</p> <p>4. Індивідуальне заняття. Групові вправи, командно-штабні навчання.</p> <p>5. Тренінги, ділові ігри.</p> <p>6. Самостійна навчально-пізнавальна діяльність слухачів. Суб'єктивне уявлення студентів і викладачів про самостійну роботу.</p>	Методична розробка практичного заняття	

1	2	3	4	5	6	7	8
	Семінарське заняття 3	6	4	2	Тема 3. Методи навчання у вищих навчальних закладах. Форми організації навчання у вищих медичних навчальних закладів. 1. Інформальна освіта. 2. Форми контролю навчальної роботи слухачів. 3. Організація і проведення контролюючих заходів. 4. Особливості підготовки, розробки і застосування тестової системи знань слухачів. 5. Рейтинг, можливості і доцільність його застосування.	План семінарського заняття	
Тема 4	Лекція 4	2	2	-	Тема 4. Сучасні дидактичні системи і технології навчання. 1. Закони перебігу інноваційних процесів. 2. Передовий педагогічний досвід. 3. Системні інноваційні педагогічні технології: пояснювально-інформаційна, репродуктивна, проблемно-пошукова, програмована, модульно-рейтингова, модульно-тьюторська, дистанційна. 4. Модульні і локальні педагогічні технології.	Текст лекції, слайди	
	Семінарське заняття 4	4	2	2	Тема 4. Сучасні дидактичні системи і технології навчання. 1. Сучасна педагогіка в пошуках нової моделі військово-медичної освіти. 2. Технічні засоби навчання та система Інтернет в сучасному навчальному процесі	План семінарського заняття	

1	2	3	4	5	6	7	8
					вищих медичних військових закладах освіти. Їх значення для сприйняття і творчого осмислення навчального матеріалу, формування здатності до самоосвіти. 3. Роль сучасних інформаційних технологій у впровадженні нових педагогічних моделей навчання.		
Тема 5	Практичне заняття 5	2	2	-	Тема 5. Оптимізація педагогічного процесу, способи оптимізації. 1. Умови підвищення ефективності педагогічного процесу. 2. Способи оптимізації педагогічного процесу. 3. Місце і роль сучасних інформаційних технологій навчання. 4. Дистанційна освіта як навчальна технологія в системі післядипломної освіти лікарів.	Методична розробка практичного заняття	
	Семінарське заняття 3	4	2	2	Тема 5. Оптимізація педагогічного процесу, способи оптимізації. 1. Умови підвищення ефективності педагогічного процесу. 2. Способи оптимізації педагогічного процесу. 3. Місце і роль сучасних інформаційних технологій навчання.	План семінарського заняття	

1	2	3	4	5	6	7	8
Тема 6	Лекція 6	2	2	-	Тема 6. Методологія організації навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах. 1. Організація системи військової та військово-медичної освіти. 2. Структура вищого військового навчального закладу. 3. Основні документи, що регламентують організацію навчального процесу у вищих військових навчальних закладах.	Текст лекції, слайди	
	Практичне заняття 6	6	4	2	Тема 6. Методологія організації навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах. 1. Організаційно-штатна структура ВВНЗ МО України. Навчальний, науковий, виховний відділи, кафедри, факультети ВВНЗ, їх функції та завдання. 2. Управління та керівництво ВВНЗ МО України. 3. Вчена рада ВВНЗ МО України, формування її складу, завдання та термін повноважень. 4. Постійних та змінний склад ВВНЗ МО України .	Методична розробка практичного заняття	
	Семінарське заняття 6	4	2	2	Тема 6. Методологія організації навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах. 1. Структура вищого військового навчального закладу. 2. Науково-педагогічний склад ВВНЗ МО України, його права та обов'язки.	План семінарського заняття Накази та постанови	1

1	2	3	4	5	6	7	8
					3. Робочий час НПП: навчальне навантаження, методична, наукова, організаційна та інші види роботи.		

1	2	3	4	5	6	7	8
Тема 7	Лекція 7	2	2	-	Тема 7. Методологія організації навчальної роботи у ВВНЗ МО України. 1. Основні документи з планування і обліку навчальної роботи у ВВНЗ МО України. 2. Планування навчальних занять. 3. Базовий, поточний, підсумковий контроль знань слухачів.	Текст лекції, слайди	
	Семінарське заняття 7	6	4	2	Тема 7. Методологія організації навчальної роботи у ВВНЗ МО України. 1. Основні документи організації навчальної роботи у ВВНЗ МО України (ОКХ, ОПП, КЗ). 2. Навчальний план і навчальна програма. 3. Робоча навчальна програма. 4. Основні документи з планування та обліку навчальної роботи на кафедрі 5. Особливості підготовки різних видів навчальних занять: лекції, семінарського заняття, практичного заняття, самостійного заняття під керівництвом викладача, індивідуального заняття.	План семінарського заняття	
	Практичне заняття 7	4	4	2	Тема 7. Методологія організації навчальної роботи у ВВНЗ МО України. 1. Підготовка до проведення заняття. 2. Самостійна робота слухачів, способи її організації та контролю. 3. Тестовий контроль, підготовка і розробка тестових завдань. 4. Розробка системи оцінювання знань слухачів. Відповідність національної системи оцінювання і ЕКТС.	Методична розробка практичного заняття	

1	2	3	4	5	6	7	8
Тема 8	Практичне заняття 8	2	2	-	Тема 8. Методологія організації методичної роботи у ВВНЗ МО України. 1. Основні документи з планування та обліку методичної роботи у ВВНЗ. 2. Основні форми і види методичної роботи. 3. Розробка та оформлення навчально-методичних матеріалів для проведення занять різних форм.	Методична розробка практичного заняття	
	Семінарське заняття 8	4	2	2	Тема 8. Методологія організації методичної роботи у ВВНЗ МО України. 1. Вимоги і зміст методичної документації. 2. Розробка методичних рекомендацій, навчальних посібників, підручників, наочного матеріалу. 3. Підготовка робочого місця слухача. 4. Розробка наочного матеріалу до навчальних занять.	План семінарського заняття	
Тема 9	Лекція 9	2	2	-	Тема 9. Методологія організації наукової роботи у ВВНЗ МО України. 1. Керівні документи щодо організації наукової та науково-технічної діяльності у ВВНЗ МО України. 2. Організація, планування і керівництво науковою роботою у ВВНЗ МО України.. 3. Методологічні основи наукових досліджень.	Текст лекції, слайди	
	Семінарське заняття 9	4	2	2	Тема 9. Методологія організації наукової роботи у ВВНЗ МО України. 1. Форми наукової роботи. 2. Тактико-технічне завдання на науково-	План семінарського заняття	

					дослідну роботу. 3. Організація і проведення наукових семінарів і конференцій. 4. Підготовка науково-педагогічних кадрів у ВВНЗ		
1	2	3	4	5	6	7	8
Тема 10	Лекція 10	2	2	-	Тема 10. Система виховання у вищій школі. 1. Сутність та принципи виховного процесу. 2. Навчання і виховання як цілісний педагогічний процес у формуванні військового лікаря. 3. Психолого-педагогічні засади виховання. 4. Демократичний, гуманістичний та національний характер виховання.	Текст лекції, слайди	
	Практичне заняття 10	2	2		Тема 10. Система виховання у вищій школі. 1. Процес виховання у вищій школі. 2. Сутність процесів виховання, перевиховання та самовиховання особистості. 3. Засоби і методи педагогічного впливу на особистість у вищому військово-медичному закладі.	Методична розробка практичного заняття	
	Семінарське заняття 10	4	2	2	Тема 10. Система виховання у вищій школі. 1. Завдання національного виховання у вищій школі. 2. Принципи виховання, їх реалізація у військовому колективі. 3. Джерела і чинники виховання та самовиховання професійної молоді. 4. Гуманістичні ідеали вітчизняної виховної системи, вітчизняної медичної школи. 5. Розвиток соціальної позиції особистості військового лікаря.	План семінарського заняття	

1	2	3	4	5	6	7	8
Тема 11	Практичне заняття 11	4	2	2	Тема 11. Педагогічна діяльність викладача та формування педагогічної самоорганізації. 1. Професійні особливості людини, закономірності розвитку трудових навичок, формування конкретних форм трудової діяльності, мотиви ставлення людини до праці. 2. Викладач вищої школи як носій суспільних і освітніх змін. 3. Особливості професійної адаптації педагога вищої школи.	Методична розробка практичного заняття	
	Семінарське заняття 11/1	4	2	2	Тема 11. Педагогічна діяльність викладача та формування педагогічної самоорганізації. 1. Активність особистості та її джерела. 2. Потреби та мотиви діяльності науково-педагогічного працівника. 3. Мотивація і пізнавальні процеси. 4. Лідерство і педагогічна діяльність.	План семінарського заняття, тести	
	Семінарське заняття 11/2	4	2	2	Тема 11. Педагогічна діяльність викладача та формування педагогічної самоорганізації. 1. Індивідуальний стиль діяльності науково-педагогічного працівника та професійна придатність особистості. 2. Визначальні ознаки придатності особистості до викладацької, лікарської та військової діяльності. 3. Військово-професійна спрямованість особистості та її формування.	План семінарського заняття	
1	2	3	4	5	6	7	8

Тема 12	Лекція 12	2	2	-	Тема 12. Формування педагогічної культури викладача вищої школи. 1. Формування творчої особистості педагога. 2. Соціальні, професійні та культурні чинники виховання особистості науково-педагогічного працівника. 3. Формування емоційних, інтелектуальних, комунікативних, дидактичних умінь фахівця.	Текст лекції, слайди	
	Практичне заняття 12	2	2	-	Тема 12. Формування педагогічної культури викладача вищої школи. 1. Педагогічний такт і способи вирішення конфліктних ситуацій у медичній та педагогічній практиці. 2. Вимоги до особистості офіцера-викладача.	Методична розробка практичного заняття, ситуаційні завдання	
	Семінарське заняття 12	4	2	2	Тема 12. Формування педагогічної культури викладача вищої школи. 1. Логіка, психологія і педагогіка в творчій діяльності педагога на різних етапах його становлення. 2. Педагогічна культура викладання медичних та військових дисциплін. 3. Структура і формування педагогічної майстерності офіцера-викладача.	План семінарського заняття	
	Іспит	4	2	4			

6. Індивідуальні завдання

Робочою програмою навчальної дисципліни «МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ (ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ)» передбачені індивідуальні завдання у вигляді розробки навчальних програм, робочих навчальних програм з дисциплін, що читаються на кафедрах, де навчаються ад'юнкти, крім того розробка окремих методичних розробок навчальних занять, які проводитимуть ад'юнкти під час педагогічної практики, та розробки накопичувальної бальної системи оцінювання роботи слухачів з цієї дисципліни.

7. Методи навчання

Під час викладання навчальної дисципліни «МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ (ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ)» використовуються наступні методи навчання:

I. Методи організації навчально-пізнавальної діяльності:

1. Засвоєння навчального матеріалу відбувається за допомогою словесних методів – через пояснення викладача та роботи з навчальним посібником, крім того опрацювання додаткової інформації з системи Інтернет.

2. Логіка викладення навчального матеріалу та сприймання навчальної інформації передбачає індуктивний підхід з елементами аналітичного і синтезуючого мислення.

3. Використовуються як репродуктивні методи так і продуктивні методи пізнавальної діяльності ад'юнктів. Особливий акцент робиться на здатності ад'юнктів формулювати самостійні висновки з опанованого навчального матеріалу і можливість використовувати знання з інших областей знань, демонструючи свою обізнаність в психології, філософії, історії, літературі, соціології та ін. та ерудованість.

4. Навчальний матеріал ад'юнкти засвоюють на лекціях і в результаті самостійної роботи.

II. Методи стимулювання та мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1. Для стимулювання інтересу до вивчення навчальної дисципліни використовуються індивідуальні завдання, задаються проблемні питання, що викликають навчальні дискусії, створюються ситуації емоційно-вольових, морально-етичних переживань, навчальний матеріал містить пізнавальну новизну, що викликає зацікавленість у ад'юнктів.

2. З метою формування відповідального ставлення до навчання ад'юнктів перед вивченням дисципліни ознайомлюють з вимогами до виконання навчальних завдань, методикою оцінювання їх роботи, акцентується на обов'язковому виконанні усіх запланованих завдань для успішного складання іспиту.

III. Методи контролю та корекції за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності:

1. Контроль за навчальною діяльністю слухачів проводиться у вигляді усного опитування чи обговорення навчального питання. Причому навчальне

питання формується у вигляді навчальної проблеми, щоб уникати простої репродукції навчального матеріалу.

2. Здійснюється контроль самостійної практичної роботи ад'юнктів за результатами представлених презентацій індивідуальних завдань.

3. Підсумковий контроль проводиться у вигляді усного іспиту.

Реалізація представлених методів навчання з навчальної дисципліни «МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ (ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ)» відбувається на лекції, семінарських, практичних занять та під час самостійної роботи ад'юнктів.

8. Види контролю та методи їх проведення

Контроль успішності вивчення слухачами навчальної дисципліни «МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ (ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ)» здійснюється через поточний та підсумковий контроль знань.

Поточний контроль відбувається за результатами роботи ад'юнктів на кожному семінарському чи практичному занятті, а також за результатами виконання індивідуальних завдань. Він має за мету перевірити рівень засвоєння ад'юнктами теоретичних знань, сформованості умінь аналізувати, порівнювати, робити висновки, а використовувати отримані знання для вирішення практичних завдань. Постійний поточний контроль формує відповідальність за якість виконання навчальних завдань, стимулює прагнення до систематичної самостійної роботи, і як результат - підвищує інтерес до навчальної дисципліни.

Поточний контроль знань здійснюється в усній формі та письмовій формах, передбачає оцінювання підготовлених презентацій.

Підсумковий контроль знань проводиться під час усного іспиту.

9. Розподіл балів, які отримують слухачі

1. Рейтингове оцінювання за результатами вивчення навчальної дисципліни «МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ (ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ)» Рейтингове оцінювання за результатами вивчення (R) навчальної дисципліни «МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ (ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ)» здійснюється додаванням всіх рейтингових балів поточного контролю за роботу ад'юнкта під час проведення семінарських (R_C), практичних (R_{Π}) занять, виконання індивідуального завдання (R_I) та складання іспиту (R_3):

$$R = R_C + R_{\Pi} + R_I + R_3$$

Розподіл рейтингових балів навчальної дисципліни «МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ (ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ)» наведено в таблиці 1.

Таблиця 1

Розподіл рейтингових балів за

Вид контролю				
	Теми	Індивідуаль	Іспит	Разом

		не завдання		
Сума рейтингових балів поточного контролю ($R_C + R_{II} + R_I$), балів	95	20	35	140

Порядок рейтингового оцінювання за результатами вивчення змістових модулів навчальної дисципліни «МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ (ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ)»

Максимальною оцінкою за відповідь під час проведення поточного контролю на семінарському (R_C) занятті є 5 бали:

- абсолютно правильна, у повному обсязі, самодостатня та обґрунтована відповідь на запитання з узагальнюючими висновками – 5 бали;
- правильна та повна відповідь на запитання без узагальнюючих висновків – 4 бали;
- в цілому правильна відповідь на запитання, але потребує незначних доповнень і узагальнень – 3 бали;
- неповна відповідь на запитання, що потребує уточнень і доповнень – 2 бали;
- неповна відповідь, що містить часткові помилкові судження – 1 бал
- відсутня відповідь на запитання або та, що містить грубі помилкові судження – 0 балів.

Таким чином,

$$R_C = 13 \times 5 = 65 \text{ (балів)},$$

де 8 – це кількість усіх семінарських занять, передбачених навчальною дисципліною «МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ (ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ)»

При вивченні навчальної «МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ (ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ)» семінарські заняття проводяться при вивченні розділу 1, розділу 2, розділу 3.

Максимальною оцінкою за відповідь під час проведення поточного контролю на практичному (R_{II}) занятті є 3 балів:

- самостійне, правильне та в повному обсязі виконання усіх завдань – 3 бали;
- самостійне, правильне, але не в повному обсязі виконання завдань – 2 бали;
- частина завдань виконана з помилками, необхідна допомога викладача – 1 бал;
- повна неспроможність самостійного виконання завдань – 0 балів.

Таким чином,

$$R_{II} = 10 \times 3 = 30 \text{ (балів)},$$

де 8 – це кількість усіх практичних занять, передбачених навчальною дисципліною «МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ (ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ)»

Виконання індивідуального завдання з визначеної викладачем теми під час проведення поточного контролю (R_I) занятті оцінюється у 10 балів:

- абсолютно правильне, оригінальне, повне з презентацією виконання індивідуального завдання, слухач самостійно доповідає і робить узагальнюючі висновки – 10 балів;
  - правильне, в повному обсязі без презентації виконання індивідуального завдання, слухач самостійно доповідає і робить висновки – 9-7 балів;
  - правильне, в повному обсязі без презентації виконання індивідуального завдання, яке слухач в основному зачитує, але самостійно робить узагальнюючі висновки – 6-3 балів;
  - тема завдання розкрита не повністю, містить інформацію, що не повністю відповідає темі індивідуального завдання, слухач доповідь зачитує, узагальнюючих висновків зробити неспроможний – 1-2 балів;
  - не виконане індивідуальне завдання – 0 балів.
- Таких завдань передбачається два, тому ад'юнкт може заробити максимальних 20 балів.

3. Порядок нарахування заохочувальних або штрафних балів.

- заохочувальні бали не нараховуються;
- відсутність на лекційному, семінарському, практичному занятті передбачає повне відпрацювання пропущеного заняття.

4. Порядок допуску до складання іспиту.

Ад'юнкт допускається до складання іспиту за умов відсутності академічної заборгованості за всіма видами занять, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни «МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ (ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ)»

5. Порядок рейтингового оцінювання за результатами проведення іспиту.

Максимальною оцінкою за письмову роботу та відповідь по ній під час проведення заліку (R_i) є 35 балів:

- абсолютно правильна, у повному обсязі, самодостатня та обґрунтована відповідь на усі питання – 35 балів;
- в цілому правильна, але не достатньо повна відповідь на одне з питань – 34-27 балів;
- в цілому правильна, але не достатньо повна відповідь на усі питання – 26-19 бали;
- неповна відповідь на питання, що частково містить помилкові судження – 18-10 балів;
- відсутня відповідь на деякі питання або та, що містить грубі помилкові судження щодо них – 9-1 балів;
- відсутня відповідь на усі питання або та, що містить грубі помилкові судження щодо них – 0 балів.

Таким чином,

$$R_i = 35 \text{ (балів),}$$

6. Порядок визначення рейтингової оцінки за результатами вивчення навчальної дисципліни

За результатами поточного контролю під час проведення всіх видів занять, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни «МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ (ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ)», та складання іспиту, для кожного ад'юнкта розраховується рейтингова оцінка (R) у балах.

7. Рейтингова оцінка навчальної дисципліни «МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ (ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ)» має становити не менше 60% від максимального її значення. Ад'юнкт, який набрав менше 60%, отримує оцінку FX (F) за шкалою ЄКТС («незадовільно» за національною шкалою) та зобов'язаний повторно пройти навчання за цим змістовим модулем за додатковим розкладом.

Порядок рейтингового оцінювання вивчення навчальної дисципліни доводиться ад'юнктам на першому занятті, а результати цього оцінювання – на останньому занятті.

Загальне рейтингове оцінювання вивчення навчальної дисципліни «МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ (ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ)» (R) здійснюється шляхом додавання всіх рейтингових балів за результатами вивчення кожної теми та складання заліку

$$R = R_1 + R_2 + R_3 + R_{\text{ін. завд}} + R_i$$

8. Потім переводиться в оцінку за шкалою ЄКТС та національною шкалою (табл. 7).

Таблиця 7

Шкала переведення рейтингової оцінки (R) в оцінку за шкалою ЄКТС та національною шкалою

Значення R, бали	Значення R, %	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
135-150	90-100	A	відмінно
128-134	85-89	B	добре
112-127	75-84	C	
98-111	65-74	D	задовільно
90-97	60-64	E	
53-89	35-59	FX	незадовільно
1-52	1-34	F	

Ад'юнкт, який за результатами рейтингового оцінювання вивчення навчальної дисципліни «МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ (ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ)» отримав поточну рейтингову оцінку, що становить менше 69 балів, до іспиту не допускається та зобов'язаний підвищити таку оцінку за рахунок часу відведеного на самостійну роботу.

Ад'юнкт, який за результатами поточного рейтингового оцінювання вивчення навчальної дисципліни «МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ (ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ)»

отримав рейтингову оцінку, що становить від 69 до 115 балів зобов'язаний обов'язково скласти іспит.

9. Отримані результати рейтингового контролю з навчальної дисципліни «МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ (ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ)» заносяться до журналу успішності. Підсумкові бали оцінювання в системі ЄКТС і в національній системі заносяться до залікової відомості.

10. Методичне забезпечення

1. Витяг з навчального плану підготовки лікарів усіх спеціалізацій за освітньо-професійною програмою.

2. Програма навчальної дисципліни «МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ (ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ)».

3. Робоча програма навчальної дисципліни «МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ (ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ)».

4. Навчальний посібник з навчальної дисципліни «ОСНОВИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПЕДАГОГІКИ».

5. Методичні розробки для проведення семінарських занять з навчальної дисципліни «МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ (ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ)».

6. Методичні розробки для проведення практичних занять з навчальної дисципліни «МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ (ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ)».

7. Перелік питань для складання іспиту після вивчення навчальної дисципліни «МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ (ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ)».

8. Білети для складання іспиту після вивчення навчальної дисципліни «МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ (ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ)».

10. Рекомендована література

1. “Положення про вищі військові навчальні заклади”, затверджене наказом Міністерства оборони України від 27.05.2015 № 240 // Офіційний вісник України від 21.07.2015.

2. “Положення про особливості організації освітнього процесу у вищих військових навчальних закладах Міністерства оборони України та військових навчальних підрозділах вищих навчальних закладів”, затверджене наказом Міністра оборони України від 20.07.2015 № 346.

3. “Інструкція про організацію освітньої діяльності у вищих військових навчальних закладах Збройних Сил України та військових навчальних підрозділах вищих навчальних закладів України”, затверджена наказом Міністра оборони України від 13.04.2005 р № 221/217.

4. “Положення про організацію наукової і науково-технічної діяльності у медичній службі Збройних Сил України”, затверджене наказом начальника

ГВМУ МО України – начальника медичної служби Збройних Сил України від 27.02.2007 р. № 9.

5. Закон України від 26.11.2015 № 848-VIII “Про наукову і науково-технічну діяльність” [із змінами] // Відомості Верховної Ради України від 15.01.2016.

6. Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII “Про вищу освіту” [із змінами] // Відомості Верховної Ради України від 19.09.2014.

7. Закон України від 05.09.2017 №2145-VIII “Про освіту” // Відомості Верховної Ради України від 2017, №38-39, ст.

8. Інструкція про порядок присвоєння (підтвердження) кваліфікаційних категорій військовослужбовцям та працівникам Збройних Сил України медичних та фармацевтичних спеціальностей / Затверджена наказом МО України від 16.03.2015 р. №346.

9. Наказ ГШ ЗС України від 17.01.2017 № 4 “Про затвердження Інструкції з організації інформаційно-пропагандистського забезпечення у Збройних Силах України”.

10. Наказ ГШ ЗС України України від 28 березня 2017 року № 108 “Про затвердження Інструкції з організації національно-патріотичної підготовки у Збройних Силах України”.

11. . Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: навч. посіб. Київ: «Академвидав», 2004. – 352 с.

12. Алексюк А.М. Педагогіка вищої школи України. - К.: Либідь, 1998. – 558 с.

13. Арват Ф.С. та ін. Культура спілкування: навч.-метод. посібник. – К.: ІЗМН, 1997. – 328 с.

14. Бараннік В.А., Невмержицький В.М. Психологія професійної діяльності офіцера: Навчальний посібник. – К.: РОСА, 2006. – 173с.

15. Безносюк О.О. Впровадження модульно-рейтингової технології навчання: Методологічний посібник. – К.: ВІКНУ, 2002. – 52 с.

16. Бойко О.В., Керницький О.М. Лідерство сержанта та офіцера (психо-лого-педагогічний аспект): Навчальний посібник. – Л.: АСВ, 2010.

17. Бутенко Н.Ю. Комунікативна майстерність викладача. Навчальний посібник. –К.: КНЕУ, 2005. – 336 с.

18. Варій М.Й та ін.. Військова педагогіка та психологія. Львів, 2003. – с.

19. Військові статuti ЗС України. – К., 2004 р.

20. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: Методичний посібник для студентів магістрантів . – Київ: Центр навчальної літератури, 2003. – 316 с.

21. Волкова Н. П. Педагогіка : навч. посіб. Київ : Академвидав, 2012. – 615 с.

22. Гладуш В. А., Лисенко Г. І. Педагогіка вищої школи: теорія, практика, історія: навч. посіб – Д., 2014. 416 с.

23. Губерський Л., Андрющенко В., Михальченко М. Культура. Ідеологія, Особистість. – К., 2002.

24. Ельбрехт О. М. Управління навчальною і виховною діяльністю: теорія і практика: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів. Київ: Основа, 2010. – 116 с.
25. Журавський В.С. Вища освіта як фактор державотворення і культури в Україні. – К.: Видавничий дім “Ін Юре”, 2003. – 416 с.
26. Киричук О.В., Хорев І.О., Трусів Є.В., Карпова-Чемерис Л.І. Професійна педагогіка: Навчальний посібник/ За ред. І.О.Хорева. – К.: НАОУ, 2005. –120с.
27. Кравець В.П. Історія української школи і педагогіки. – Тернопіль, 1994. – 357 с.
28. Красильник Ю.С. Педагогічне спілкування: теоретико-методичний аспект: Навчальний посібник. –К.: НАОУ, 2008. –152 с.
29. Кремень В. Г Енциклопедія освіти. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
30. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи: навч. посіб: К.: Знання, 2012.– 486 с.
31. Лаврик Г. В. Державні стандарти освіти і національне освітнє законодавство: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів МОН України, Полтавський унт економіки і торгівлі. Київ : Центр учбової літератури, 2014. – 256 с.
32. Лутаєва Т. В., Кайдалова Л. Г. Педагогічна культура: навч. посіб. Харків: НФАУ, 2013. – 156 с.
33. Максвелл Джон. 21 беззаперечний закон лідерства. Щоб вести за собою. К.: – 2017.
34. Максименко С. Д., Філоненко Педагогіка вищої медичної освіти: підруч. .К. :«Центр учбової літератури», 2014. – 288 с.
35. Морально-психологічне забезпечення підрозділів Збройних Сил України : підручник / [А. О. Кобзар, В. Т. Марценківський, П. М. Слюсаренко та ін.]. – К. : НУОУ ім. Івана Черняхівського, 2018. – 496 с.
36. Мудрик Н.І., Румянцев Ю.В., Савицький В.Л. Основи професійної педагогіки. – К.: УВМА, 2007. – 100с.
37. Національна доктрина розвитку освіти України у ХХІ столітті (Проект). Київ: “Шкільний світ”. – 2001. –24 с.
38. Нещадим М.І. Військова освіта України: історія, теорія, методологія, практика. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2003. – 852 с.
39. Норми часу для розрахунку і обліку навчальної роботи. Переліки основних видів методичної, наукової й організаційної роботи викладачів. Рекомендації щодо планування робочого часу викладачів вищих закладів освіти, запровадження Норм часу для розрахунку і обліку навчальної роботи та Переліків основних видів методичної, наукової й організаційної роботи у вищих закладах освіти третього і четвертого рівнів акредитації: Наказ Міністерства освіти України від 7 червня 1996 року № 195.

40. Організація навчально-виховного процесу, методичної і наукової роботи у вищій військовій школі: Підручник / За ред. Біжана І.В. – Харків:ХВУ, 2001. – 446 с.

41. Педагогічна майстерність викладача вищої школи: Методичні рекомендації. – К.: НАОУ, 2004. – 44с.

42. Ріпа Л.А., Хорєв І.О., Красильник Ю.С. Методи реалізації основних дидактичних концепцій при проведенні різних форм та видів навчальних занять у вищій військовій школі: Навч. -метод. посібник. – К.: ВГІ НАОУ, 2003. – 92 с.

43. Слєпкань З. І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі: навч. посіб. К.: Вища школа, 2005. – 239 с.

44. Уваркіна О. В. Формування культури розумової праці: навч. посіб. К., 2003. 101 с.

45. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. 2 ге вид., доп. Київ : «Академвидав», 2014. – 456 с.

46. Хорєв І.О. Дидактика вищої військової школи: Навчальний посібник. – К.: НАОУ, 2004. -160 с.

47. Хорєв І.О. Модульно-рейтингова система підготовки слухачів академії: Навчально-методичний посібник. - К.: ВГІ НАОУ, 2001. – 65 с.

48. Щокіна Н. Б., Кайдалова Л. Г. Планування і організація навчально-виховного процесу у вищій школі: навч. посіб. Х.: НФАУ, 2014. – 108 с.

Ресурси Інтернет

1. Курлянд З. Н. Педагогіка вищої школи URL:http://pidruchniki.ws/15840720/pedagogika/pedagogika_vischoyi_shkoli_-_kurlyand_zn

2. Курс лекцій з дисципліни «Психологія і педагогіка вищої школи URL: <http://www.dgma.donetsk.ua/metod/ugo/pipvw/do/kl.pdf>

3. Методика викладання у вищій школі. URL: http://imanbooks.com/book_429

4. Нагаєв В. М. Методика викладання у вищій школі: навч. посіб. URL: <http://thinbook.org/book/243-metodika-vikladannya-u-vishhij-shkoli-navchalnijposibnik-nagayev-v-m.html>

5. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи. URL: http://pidruchniki.ws/00000000/pedagogika/pedagogika_vischoyi_shkoli_-_ortinskiy_vl

6. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. Зб. наук. пр. Випуск 44. 2016. 414 с. URL: https://vspu.edu.ua/faculty/imad/files/z/z_44.pdf

Начальник кафедри авіаційної, морської медицини та психофізіології факультету перепідготовки та підвищення кваліфікації Української військово-медичної академії

полковник медичної служби

Ігор ТРІНЬКА

«___» _____ 2020 року